

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **P. C.**

skazanego z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 19 § 1 k.k. i art. 12 k.k.

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2019 r.,

na posiedzeniu w Izbie Karnej

z urzędu odnośnie wznowienia z urzędu postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 27 października 2017 r., sygn. akt II AKa (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 13 czerwca 2017 r., sygn. akt V K (...)

p o s t a n o w i ł:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia z urzędu powyżej określonego postępowania.

UZASADNIENIE

W opinii prawnej opracowanej przez adw. A. S. w związku z wyznaczeniem jej obrońcą z urzędu P. C. dla zbadania przesłanek do sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania w dotyczącej jego sprawie Sądu Okręgowego w K. o sygn. akt V K (...) – nie znajdując podstaw do sporządzenia takiego wniosku - obrońca równocześnie zasygnalizowała, że w sprawie tej doszło do uchybienia na etapie postępowania przygotowawczego. Już bowiem w czasie pierwszego przesłuchania P. C. jako podejrzanego, to jest w dniu 5 kwietnia 2016 r. istniały

podstawy do zapewnienia mu obligatoryjnej obrony (art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k.). Nie zapewniono mu jej także w czasie drugiego i kolejnego jego przesłuchania na Komendzie Miejskiej Policji w K., gdzie złożył wyjaśnienia w których przyznał się do pobicia E. K..

Analiza akt sprawy potwierdza to, że już w toku pierwszego przesłuchania w czasie którego P. C. nie przyznawał się do popełnienia zarzucanego mu czynu podawał, że w przeszłości leczył się psychiatrycznie. Podczas kolejnego przesłuchania w tym samym dniu P. C. przyznał się do pobicia pokrzywdzonej w wyniku którego ona zmarła. Dzień później złożył on wyjaśnienia w obecności biegłego psychologa, po czym na posiedzeniu w przedmiocie tymczasowego aresztowania, które odbyło się w dniu 7 kwietnia 2016 r., podtrzymał te dotychczasowe wyjaśnienia w których przyznawał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. W dniu 21 kwietnia 2016 r. prokurator wystąpił o wyznaczenie podejrzanemu obrońcy z urzędu (po zgromadzeniu materiałów potwierdzających jego wcześniejsze skazania w warunkach art. 31 § 2 k.k.) i obrońca z urzędu został mu wyznaczony w dniu 22 kwietnia 2016 r. Sporządzona – po obserwacji podejrzanego - w dniu 5 października 2016r opinia psychiatryczna stwierdziła „brak warunków do kwestionowania poczytalności P. C. w odniesieniu do zarzucanych mu czynów, warunki z art. 31 § 1 i § 2 k.k. nie znajdują zastosowania, stan ten trwa nadal”. Nadto biegli stwierdzili, że „jest on zdolny do prowadzenia obrony w sposób samodzielny i rozsądny” (k.1297).

W toku postępowania sądowego P. C. występował wraz z obrońcą z urzędu.

W związku z tą sygnalizacją Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stwierdzone w sprawie okoliczności pozwalają jednoznacznie stwierdzić brak podstaw prawnych do wznowienia z urzędu postępowania w powyżej wskazanej sprawie.

Na początek należy zauważyć, iż – stosownie do treści art. 542 § 3 k.p.k.- postępowanie wznowia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., przy czym (co wynika z treści tej normy) ustawodawca nie przyznał stronie prawa do złożenia wniosku o wznowienie postępowania w oparciu o uchybienia wymienione w art. 439 k.p.k. Oznacza to że przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu było sprawdzenie, czy faktycznie

w toku przeprowadzonego wobec skazanego postępowania zaistniała, sygnalizowana przez obrońcę skazanego, bezwzględna przyczyna odwoławcza wskazana w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., tj. w postępowaniu sądowym oskarżony nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i § 2 k.p.k. oraz art. 80 k.p.k. lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy.

Dokonując analizy w tym względzie stwierdzić należy, iż opisana przez obrońcę skazanego sytuacja (szczegółowo przytoczona powyżej) nie kwalifikuje się do uznania jej za bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Nie negując trafności zaprezentowanych przez obrońcę rozważań co do potrzeby zapewnienia podejrzanym – co do których rzeczywiście zaistnieją warunki z art. 79 § 3 k.p.k. - obrońcy z urzędu już w toku pierwszego ich przesłuchania w takim charakterze w postępowaniu przygotowawczym i co do sposobu dokonania oceny takich wyjaśnień, które złożył podejrzany w sytuacji zaniechania wyznaczenia mu obrońcy z urzędu, mimo przesłanek wynikających z tegoż art. 79 § 3 k.p.k., stwierdzić należy, iż przywołana przez obrońcę bezwzględna przyczyna odwoławcza opisana w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. aktualizuje się (tylko) w postępowaniu sądowym (czego dowodzi wprost treść tego przepisu). To rzekome uchybienie wskazywane przez obrońcę skazanego dotyczy zaś postępowania przygotowawczego, które – *in concreto* – zakończyło się z chwilą wniesienia do sądu aktu oskarżenia przeciwko skazanemu. Dostrzegając te uwarunkowania wynikłe z brzmienia przywołanej przez obrońcę normy stwierdzić nadto wypada, iż nie można stosować wykładni rozszerzającej odczytując treść poszczególnych bezwzględnych podstaw odwoławczych przewidzianych w art. 439 k.p.k. Przeciwnie, w stosowaniu art. 439 k.p.k., z uwagi na poważne konsekwencje jakie on niesie, należy uwzględniać *ratio legis* poszczególnych wskazanych podstaw odwoławczych i zaniechać jako niedopuszczalnej ich rozszerzającej interpretacji. A taką *in concreto* obrońca skazanego zaprezentowała. Opisana przez nią sytuacja – w obecnym stanie prawnym – mogłaby zatem być rozważana tylko w kategoriach względnej przyczyny odwoławczej. Skoro tak, to tym samym brak jest podstaw do stwierdzenia, iż postępowanie, co do którego sygnalizuje potrzebę rozważenia wznowienia jest rzeczywiście dotknięte

uchybieciem o mocy bezwzględnej przyczyny odwoławczej opisanej w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. Brak jest zatem podstaw do wznowienia z urzędu tego postępowania. Niezależnie od tego – wobec treści już przywołanej opinii psychiatrycznej – zauważyć należy, że brak jest podstaw do stwierdzenia, iż w czasie pierwszego i kolejnych przesłuchań P. C. jako podejrzanego, poprzedzających wyznaczenie mu obrońcy z urzędu rzeczywiście zaistniała wobec niego taka sytuacja procesowa, o której stanowią przepisy art. 76 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. w zw. z art. 79 § 3 k.p.k.

Z tych to względów postanowiono jak wyżej.

I.n